

Črnina.

Bolgarski spisal Ivan Vazov, prel. Márica.

Čort go zel,*) glej sedaj!... je govoril z neko nevoljo in nemirnostjo Dimiter Kočov v kavarni «Mendl» na Dunaji, ko je že tretjikrat prečital uvodni članek nemškega časnika; — ta časopis čitajo tudi v Sofiji ter je že gotovo znano tudi mojej soprogi!... Revica! Od katerega dne? Od 22. julija; pred štirimi dnevi; istega dne, ko sem jaz odšel. Koliko muke in skrbi radi bedastega nespozumljenja! Brzjaviti imam takoj.

Kočov je zapisal na okroglej mramornatej ploči brzjavko in izšel.

Kočov je imel mnogo povoda biti vznemirjenim. Nemški list, ki je izhajal v istem nemškem mestu, kjer je on, Kočov, bival sedaj mesec dni, je prinesel vest, da je tam umrl Bolgar D. Kočov. Ta žalostna vest je bila resnična ali to ni bil Dimiter Kočov, ampak Devko Kočov iz Varne, ki je bajé umrl. Ta je bil jako bolan še tedaj, ko je Dimiter bival tam.

Drugi dan je Dimiter odpotoval v Sofijo. Ves čas svojega potovanja, je videl pred seboj samo obraz svoje mlade žene.

Živo si je predstavljal njen položaj v trenutku, ko jej je kateri njenih znancev javil vest iz nemškega lista.

Gotovo se je zgodilo po pogovoru: «Dobra beseda pride daleč, slaba še dlje!»... Kakov udarec, kakov grom nad glavo siromašne Boženke!... Neprenehoma je mežikal, kakor da bi ne hotel, videti njenega obupa in joka. Dimiter je dobro vedel, da ga Boženka ljubi in da mu je bila iskreno in strastno udana. To ti je bilo nežno srce... Gotovo so takoj pregledali novine, nespozumljenje se je razjasnilo, ona se umirila — brzjav je pač divna stvar. Ali preteklo je vendar prej najmanj dvanajst ur, v katerih je trajala negotovost. Dvanajst ur takih muk, smrtnega nepokoja. To mora človeka postarati za devet let.

In gledal je v mislih belo, milo Boženkinino lice, obdano sè svilnatimi, črnimi lasmi, sedaj zalito sè solzami, blede, od straha izpremenjeno... Potem pa, ko se je umirila — videl je njeno lice še svetleje, še lepše. Predstavljal si jo je v svetlo-plavkastej obleki, v katerej je bila tako lepa in tanka.*

Boženka je bila tenka in koketna — velika slabost z ozirom na modo. A ktera je danes nema? Boženka je bila krasotica: na-

*) Da bi ga vzel vrag.

ravno torej, da ima lepa žena lepih oblek... Pusta je... drugače pa dobra duša... S kakim radostnim trepetom bode čakala, da se prepriča na lastne oči, da je Dimiter res živ in zdrav! In on si je predstavljal njuno svidanje, objem in radost... V grlo mu je prišlo nekaj toplega a v očeh so se nehoté zabliskale solze.

Potovanje se je Kočovu zdelo nepopisno dolgo in brezkončno. Kadar je vlak zažvižgal na sofijskem kolodvoru, je z razburjenim srcem zagledal svojce, ki so ga čakali. Njim vsem na čelu pa je bila Boženka — oblečena prav gizdavo, kakor je bilo pri njej obično.

Sestanek je bil jako ljubezniv.

Boženka je na vozu pripovedovala svojemu možu naglo in z od razburjenja tresočim glasom o vseh mukah in strahih, dokler ni izvedela istine. Prepričala se je o istini pa še le čez deset ur. Ne spominja se, kako je preživela ta čas.

Dimiter jo je poslušal ves vznemirjen. Ni se varal o čustvih svoje žene. Ona ga je ljubila. Morda ne prav tako strastno kakor on njo, ali od srca ne smeš zahtevati več, nego ti je v stanu dati...

In on se je čutil srečnim. Mučila ga ni Boženkina slabost za modo in njena koketnost. Njena želja, da bi bila »efektna«, da bi vsem ugajala, (brez vsake slabe misli) je bila večja, nego si je on mogel misliti. V tem za nas neznatnem, za ženske velikem čustvu, koje razvije stolno mesto, izgubilo se je nekaj njene udanosti do Kočova.

Nečimernost je ukradla vsak dan nekoliko ljubezni iz njenega srca, toda le mali del. Ljubezen je ostala vendar vedno tako velika, da se je mož čutil v njej srečnega. Res je, da ta njena ljubav do moža ni še bila podvržena nikakej izkušnji, zato ni niti ona niti on poznal jakosti te njune ljubezni. Te dve čustvi nista prišli v Boženki še navskriž, ker je Dimiter izpolnjeval svoji ženi vsako željo in tako sta te dve čustvi obstali, ne da bi drug drugo oviralo in ne da bi se moralo jedno ali drugo umakniti.

Tretji dan po svojem prihodu je prišel Dimiter bolj zgodaj nego navadno iz pisarne na obed. Šel je v sobo ter vzame, da bi čital novi list. Pred vsem je iskal, kam bi sedel: naslonjač in stoli vse je bilo pokrito z raznimi uzorci, modnimi žurnali, pisanimi krpami in drugimi stvarmi, kar je pričalo, da je bila tu malo prej Boženka.... Dimiter pogleda nekoliko srdito ves ta nered.

— Lišp ne lišpa hiše! prav pravijo, je rekel on ter se nasmehnul... Mahoma sliši v drugej sobi, v sobi svoje žene ženske glasove. — Goste ima, reče on.

Razgovor je postajal živahnejši, neko klicanje, potem šum, kakoršnega proizvaja ženska obleka, sučnje in enake stvari.

A! šivilja je tu, pravi Dimiter, spoznavši njen glas; — poslednji pariški modni žurnal je dal Boženki gotovo zopet mnogo posla. Najbrže kake nove obleke in krpe... Ona mi ni pripovedala o tem ničesar.

In on je pričel čitati novine.

— Ah chic! zakriči zmagonosno šivilja v drugej sobi... chic, chic, gospa!

— Kaj, ali se vam dopade? — vpraša Boženka.

— Čudovito, prekrasno! Kakov efekt! Vi, gospa, ste belega lica in črnih oči. In ona vam barva divno pristojaj. Jaz vam prav to barvo najbolj priporočam... Ha, tako držite pajčolan... One čipke... ne more se bolje fason — razkošna stvar... Vi, gospa, napravite cesarski efekt. Chic, chic!

— Prekrasno, hvala vam... Pomerila sem... Sedaj jih poberem in spravim, ker moj Dimitraki more priti vsak čas. Prosim vas, pomagajte mi, da se slečem.

— A, tajno skriva pred menoj! Pripravlja iznenadenje! — pravi si Dimiter. — Najbrže neka nova fantazija, s kojo me želi mahoma presenetiti. Slobodno, dete. Čakaj, da ji odvezam to veselje, da jo preplašim... Čula ni, ko sem prišel.

In Kočov vstane ter gre polagoma in naglo odpre vrata Boženkine sobe. Na pragu ostane kakor okamenjen.

Nikoli bi se ne nadejal, da zagleda kaj tacega.

Boženka je stala pred ogledalom v popolni žalni obleki!

Vsa v črnini! Dolg in širok pajčolan iz črnega krepa se je spuščal preko njenega lica od čela do zemlje; drugi temu enak, spuščal se ji je zadej od temena do pet, črni krep je imela krog klobuka, na katerem je bilo še črno cvetje; dolga, črna suknja s krepom obšita, črne rokavice, črne čevljičke, vse, vse črno!

Da ni v tej žalost javljajoči postavi spoznal svoje soproge, mislil bi, da je to duh Hofmana, koji hodi po noči po grobeh.

Ko je Boženka zapazila svojega moža, hotela je najprej bežati toda ostala je kakor prikovana na svojem mestu s povešenimi očmi. Šivilja se je tiho izmuznila.

Čez nekoliko časa se je dvigal na dvorišču velik dim.

Gorela je »črnina«.

Boženka jo je naročila še onega dne, ko je čula lažnjivo vest o smrti svojega soproga. Poleg strašnih duševnih muk vsled nesreče, imela je tedaj — nežna soproga — še skrb in to junaštvo!

Ko jej je danes prinesla šivilja k sreči nepotrebno obleko, ni se mogla Boženka ustavljati izkušnjava, da bi ne oblekla »črnine« in da bi se v ogledalu ne dopadla sama sebi.